

Uwagi o krajowych ryjkowcach (*Coleoptera*,
Curculionidae). III

Remarques sur les *Curculionidae* (*Coleoptera*) de Pologne. III

napisał

STANISŁAW SMRECZYŃSKI

Przygotowania do opracowania klucza do oznaczania ryjkowców Polski nasunęły konieczność dokładnego ustalenia składu naszej fauny w zakresie tej rodziny. W związku z tym podaję poniżej nowe gatunki odszukane u nas ostatnio oraz wiadomości o nowych stanowiskach gatunków rzadkich lub wątpliwych. Notatka niniejsza opiera się głównie na materiałach zebranych w ostatnich latach przeze mnie i współpracowników w południowej części Wyżyny Małopolskiej. Teren ten, położony stosunkowo blisko Krakowa, był przed wojną zupełnie zaniedbany nie tylko przez entomologów krakowskich, ale również przez badaczy z innych ośrodków. Dopiero po wojnie pracownicy Państwowego Muzeum Zoologicznego (obecnie Instytut Zoologiczny PAN) rozpoczęli tutaj systematyczne poszukiwania. Zebrane przez nich ryjkowce wyzyskują w niniejszej pracy.

Układ systematyczny oparty jest na katalogu A. Winklera [21].

Nemonyx lepturoides (F.). Miechów, 19 VIII 1951 r., 5 okazów, Marchocice k. Miechowa, 19 VI 1953 r., okaz, Góry Pieprzowe koło Sandomierza, leg. W. Szymczakowski w czerwcu i lipcu 1952 i 1953 r. Żyje na *Delphinium consolida* L., na brzegach pól. U nas znany był dotąd tylko z okolic Prze-

myśla (1 okaz w zbiorze T. Trelli); zamieszkuje Europę środkową, Grecję i Kaukaz.

Lasiorrhynchites olivaceus (Gyll.). Radziszów (koło Skawiny), 30 V 1952, 6 okazów na dębach na brzegu lasu; Kamyk k. Gdowa, 10 VI 1952, 4 okazy zebrana B. Węglarska na krzakach dębowych. Obie wymienione miejscowości leżą na Pogórzu Karpackim. W Polsce znany z okolic Przemyśla i Śląska; żyje w Europie środkowej i południowej.

Rhynchites pubescens (F.). W rezerwacie stepowym w Chotlu Czerwonym nad Nidą 19 VI 1953 r. 1 okaz zebrana czerpakiem B. Węglarska. Podany z okolic Przemyśla i Warszawy (zbiór W. Mączynskiego, kilkanaście okazów zebranych w Czarnej Strudze w latach 1901 i 1902), gdzie jednakże od wielu lat nie został odszukany, tak że prawdopodobnie stanowisko to uległo zniszczeniu. Żyje na *Thalictrum* Tourn., jest według R. Kuntzego i J. Noskiewicza charakterystycznym mieszkańcem halaw. Znany z nielicznych stanowisk w Europie środkowej (Bawaria, Turynia, Brandenburgia, Czechy), ku wschodowi sięga po zachodni Kaukaz i Azję Mniejszą.

Rh. aethiops Bach. Marchocice k. Miechowa, na terenie projektowanego rezerwatu, dość licznie na *Helianthemum* Tourn., 14 VI 1952 r. i 19 VI 1953 r. U nas znany tylko z okolic Przemyśla, zasięg jego ciągnie się od Francji przez Europę środkową do Azji Mniejszej.

Apion malvae (F.). Nie uwzględniony w pracy R. Kuntzego i J. Noskiewicza [5], uchodził jednakże za gatunek ograniczony wyłącznie do Podola przedzbruczańskiego. Sięga dużo dalej na zachód: W. Szymczakowski i ja zbieraliśmy go w Górach Pieprzowych 4 VII 1953 r., poza tym znalazłem w Klonowie k. Miechowa 14 VI 1952 r. 7 okazów, w Marchocicach 19 VI 1953 r. 2 okazy. Żyje na drobnych malwach porastających obejścia domowe (*Malva rotundifolia* L. i *M. neglecta* Wallr.). Gatunek pontomedyterrański.

A. rufulum zoufali Wagn. Rasa środkowo- i wschodnio-europejska; forma typowa żyje w Europie zachodniej i w basenie Morza Śródziemnego. Rozmieszczenie tej rasy u nas nie jest jeszcze dokładnie znane, zapewne z powodu jej monofagicznego życia na niepozornej *Urtica urens* L. Prawdopodobnie jest roz-

przestrzeniona szeroko na niżu i na Wyżynie Małopolskiej. Zbierałem ją w Górkach Wschodnich k. Gdańska 9 VIII 1949 r., w Czarnej Strudze k. Warszawy 30 V 1948 r., w Klonowie 9 VI 1951 r., 14 VI 1952 r., w Marchocicach 19 VI 1953 r. Celowo poszukiwania za tym gatunkiem prowadzone od wielu lat w najbliższych okolicach Krakowa, na Podkarpaciu i w Karpatach nie dały natomiast rezultatu.

A. ononiphagum Schatzm. Na północnych zboczach Gorców (Zabornia, 2 IX 1945 r., Niedźwiedź, 26 VIII 1949 r., Olszówka, 18. IX 1952 r., 4 IX 1953 r.) pospolity na *Ononis hircina* Jacq. od połowy sierpnia do połowy września. Góry Pieprzowe, 4 VII 1953 r., 1 okaz.

Opisany w r. 1922 z północnych Włoch jako odmiana *Apion seniculus* Kirby, uznany później, i słusznie, za odrębny gatunek. Jest on nadzwyczaj podobny do *A. pubescens* Kirby, żyjącego na różnych gatunkach *Trifolium* L. i różni się od niego zewnętrznie tylko drobnymi szczegółami: czoło wykazuje u podstawy ryjka znacznie słabsze wgłębienie, tak że przy patrzeniu z boku górny brzeg oka nie wystaje ponad nie (jak u *A. pubescens* Kirby). Ryjek jest u obu płci nieco dłuższy, silniej zakrzywiony, zwłaszcza u ♀, różnica między jego długością u obu płci nieco większa; oglądany z boku wykazuje na końcu lekkie, ale wyraźne zgrubienie. Przedplecze jest wyraźnie węższe aniżeli u *A. pubescens* Kirby, jego przedni brzeg jest wysunięty łukowato ponad głowę (u *A. pubescens* Kirby prosto obcięty), wierzch przedplecza silniej sklepiony w kierunku podłużnym. Barki zaznaczone słabiej, tył pokryw wyraźnie silniej wydłużony aniżeli u *A. pubescens* Kirby. Połysk pokryw czysto srebrnawy jak u *A. seniculus* Kirby, bez lekko niebieskawego odcienia, który u czystych okazów *A. pubescens* Kirby dobrze się zaznacza. Penis różni się wyraźnie, widziany z boku jest zakrzywiony bardziej równomiernie, w części końcowej lekko esowato wygięty, na końcu — przy patrzeniu z góry — jest bardzo tępo zaokrąglony, prawie obcięty. Penis *A. pubescens* Kirby widziany z boku wykazuje zgięcie części końcowej mniej więcej pod kątem prostym w stosunku do części podstawowej, bez żadnych wygięć esowatych, część końcowa — oglądana z góry — zważa się wyraźnie i jest przez to o wiele silniej wy-

dłużona. Różnice te z powodu małych rozmiarów chrząszczy są widoczne dopiero przy powiększeniach 75-100 razy. Oba gatunki różnią się poza tym biologią: *A. pubescens* Kirby żyje tylko na różnych gatunkach rodzaju *Trifolium* L., *A. ononiphagum* Schatzm. wyłącznie na *Ononis spinosa* L. (z tego gatunku został opisany) i *O. hircina* Jacq.

Oznaczenia dokonałem na podstawie opisów oryginalnych oraz porównania z 6 okazami *A. ononiphagum* Schatzm. z Genui, oznaczonymi przez F. Solariego. Okazy z Genui są nieznacznie mniejsze od naszych, mają ryjek u obu płci nieco krótszy i nieznacznie gęstsze owłosienie, ale niewątpliwie należą do tego samego gatunku.

A. ononiphagum Schatzm. znany jest dotychczas tylko z Włoch północnych. Na dużych przestrzeniach oddzielających stanowiska włoskie od naszych został zapewne przeoczony z powodu dużego podobieństwa do *A. pubescens* Kirby. Dlatego nie można na razie powiedzieć nic ogólnego o jego rozmieszczeniu geograficznym. Stanowisko w Górach Pieprzowych jest wybitnie kserotermiczne, natomiast stanowiska w Górcach, wilgotne i chłodne, są zupełnie odmienne. Usilne poszukiwania tego gatunku w okolicach Krakowa, gdzie roślina żywicielska jest pospolita, nie dały wyników.

Apion detritum rumaniacum Wagn. H. Wagner opisał w r. 1910, na podstawie okazów z Rumunii, *A. rumaniacum* jako odrębny gatunek, ale później zmienił poglądy na jego wartość systematyczną. Moje okazy z Podola, które uważałem za *A. detritum* Rey, oznaczył Wagner w r. 1931 jako *A. detritum* ssp. *catenulatum* Wagn., choć w spisie rodzaju *Apion* Hbst., który w tym czasie opracował w katalogu A. Winklera, *A. catenulatum* Wagn. figuruje jako odmiana *A. rumaniacum* Wagn. Wagner [7], omawiając znalezienie w okolicach Berlina 1 okazu *Apion* Hbst. z pokrewieństwa *A. detritum* Rey, pisze „...Im Balkangebiet findet sich eine dem *detritum* äusserst nahestehende Art, *rumaniacum* Wagn., deren östliche Rasse (ssp. *catenulatum* Wagn.) nordwärts bis Polen vordringt. Diese Rasse nähert sich wieder stark dem typischen *detritum* Rey, unterscheidet sich aber von ihm An Hand eines reicheren Materials wäre die Möglichkeit gegeben festzustellen, ob das märkische *detri-*

tum eine neue Rasse darstellt, die dann ein Bindeglied zwischen *detritum* und *rumaniacum* — *catenulatum* bilden würde. Damit würde *rumaniacum* seine Artrechte einbüßen und als östliche bis südöstliche europäische Rasse des *detritum* aufgefasst werden müssen...“ . Po znalezieniu w latach 1939, 1941 i 1942 większej ilości okazów z okolic Berlina, W a g n e r [3] podał je jako *Apion rumaniacum* Wagn., gatunek nowy dla Marchii Brandenburskiej. W spisie nic nie wspomina o swych poprzednich poglądach na tę formę i porównuje ją głównie z *A. stolidum* Germ.; w jednym tylko zdaniu podaje, że punktowanie przedplecza przypomina bardziej *A. detritum* Rey.

Porównanie moich okazów, oznaczonych przez W a g n e r a jako *ssp. catenulatum* Wagn., należących zatem do *A. rumaniacum* Wagn., z okazami *A. detritum* Rey z Francji (dep. Gironde, leg. G. Tempère) przekonało mnie, że należą one do tego samego gatunku. Okazy z Francji, nieco drobniejsze, mają jedynie owłosienie ciała cieńsze i ciemniejsze, podczas kiedy u okazów z Polski włoski na przedpleczu i pokrywach są wyraźnie szersze i białawe. Wydaje mi się zatem, że zgodnie z cytowanym poglądem W a g n e r a z r. 1935, *A. rumaniacum* Wagn. należy uważać za wschodnio-europejską rasę *A. detritum* Rey, a *ssp. catenulatum* Wagn. za jej synonim. Rasa ta nie jest zbyt silnie zróżnicowana, a w szczególności podkreślane przez W a g n e r a łańcuszkowate punktowanie rowków pokryw jest u okazów z Francji tylko nieznacznie słabiej wykształcone aniżeli u polskich.

W a g n e r wyhodował swe okazy z główek kwiatowych *Anthemis tinctoria* L. i zebrał dalsze na *Matricaria inodora* L. Ja zbierałem ten gatunek na *Chrysanthemum* L.; był on u nas podany tylko z okolic Głogowa na Śląsku, jest jednakże dużo szerzej rozmieszczony na niżu środkowo-polskim i na Wyżynie Małopolskiej. Zbierałem go w następujących miejscowościach: Warszawa, przy dawnym forcie Śliwickim, 22 V 1949 r., leg. A. G o t t w a l d i autor, kilka okazów, Góra Chełmowa k. Nowej Słupi (Góry Świętokrzyskie), 26 VI 1950 r. 1 okaz, Uniejów-Rędziny k. Miechowa, 3 VI 1951 r. 2 okazy, 14 VIII 1951 r. 1 okaz (leg. B. Węglańska), Kalina-Rędziny k. Miechowa, 12 VI 1951 r. 1 okaz.

Apion intermedium Eppsh. Uważany przez H. Wagnera za typowo pontyjski element, żyje na *Medicago falcata* L. Uniejów-Rędziny, 9 VI 1952 r., Chotel Czerwony, 26 VI 1952, 19 VI 1953, kilka okazów zebrała w rezerwacie stepowym B. Węglarska, Swoszowice k. Skalbmierza, 30 V 1953.

A. punctirostre Gyll. Nie był notowany z Polski. Uniejów-Rędziny, 24 V 1951 r., 3 VI 1951 r., 9 VI 1952 r., zbierany dość licznie na *Astragalus glycyphyllos* L., w lesie przy stacji kolejowej Tunel i w podobnych warunkach w Marchocicach, 21 VIII 1953. Miejscowości powyższe tworzą niejako pomost między znanymi dotychczas najbliższymi stanowiskami, położonymi w zachodniej Ukrainie oraz w Saksonii. Reitter [13] wymienia ten gatunek również z Marchii Brandenburskiej, jednakże H. Wagnier, który teren ten badał systematycznie przez długie lata, nie mówi o nim. Rozmieszczony od Alp francuskich przez Szwajcarię i Włochy po Kaukaz i Azję Mniejszą.

Otiorrhynchus fullo (Schrank). Znany u nas tylko z okolic Cieszyna (Wanka), pospolity w lasach Zachodniej Ukrainy. 1 okaz zebrałem czerpakiem na brzegu lasu w Marchocicach, 19 VI 1953 r. Rozsiedlony od Niemiec środkowych (Hesja, Nassau, Brandenburgia) do Kaukazu.

Ot. velutinus Germ. W Polsce dotychczas nie był notowany. 1 okaz zebrał W. Szymczakowski w Krzyżanowicach nad Nidą, 27 V 1953 r. Żyje na suchych zboczach trawiastych i polach od Europy środkowej po Azję środkową.

Peritelus leucogrammus Germ. Przed wojną gatunek ten znany był tylko ze Śląska Cieszyńskiego (Ustroń - Gerhardt) i z zachodniej Ukrainy, gdzie był pospolity. Powojenne badania na Wyżynie Małopolskiej wykazały, że występuje tu na znacznych przestrzeniach, a miejscami, zwłaszcza w rezerwatach stepowych, pojawia się masowo. Widziałem okazy z następujących miejscowości: Góry Pieprzowe, zbierany licznie przez W. Szymczakowskiego i przeze mnie, 3 i 4 VII 1953 r. (na ogół okazy małe, często bardzo drobne), Busko-Zdrój, 31 VIII 1950 r., leg. B. Burakowski (zbiory Inst. Zool. PAN), Wełcz koło Buska i Pińczów, leg. J. Makólski (zbiory Inst. Zool. PAN), Grabowiec, 26 V 1953 r. leg. W. Szymczakowski, Chotel Czerwony, w rezerwacie stepowym bardzo licznie,

leg. B. Węglarska, 26 VI 1952 r. i 19 VI 1953 r., Lisiniec, pow. Miechów, 16 VI 1953 r., 2 okazy leg. W. Szymczakowski.

Argoptochus quadrisignatus (Bach). Gatunek o dość ograniczonym zasięgu, znany z Turynii, Śląska, okolic Przemyśla, zachodniej Ukrainy i Bukowiny, na wschód od Zbrucza podany tylko z okolicy Bałty (cyt. za R. Kuntzem i J. Noskiewiczem), nie notowany z Siedmiogrodu w katalogu Petriego [12]. Wierzchowie k. Ojcowa, na wapiennym zboczu o południowo-zachodniej ekspozycji, 1 VI 1950 r. 2 okazy, 17 VI 1951 r. 9 okazów, Marchocice, na śródleśnym zboczu 9 VI 1951 r. 3 okazy, 14 VI 1952 r. 1 okaz skoszony czerpakiem przy drodze polnej, 19 VI 1953 r. 3 okazy zebrane na zboczu nad wsią.

Mylacus globulus (Boh.). Nowy dla Polski. W rezerwacie stepowym w Chotlu Czerwonym zebrany przez B. Węglarską, 26 VI 1952 r., 2 okazy, 19 VI 1953 r. 1 okaz oraz przez W. Szymczakowskiego, 28 V 1953 r., 2 okazy. Znany z Lombardii, Węgier i Rosji, natomiast nie był nigdy znaleziony na Podolu przedzbruczańskim, co jest bardzo uderzające wobec dobrego poznania fauny tego obszaru.

Phyllobius brevis Gyll. (*sulcirostris* Boh.). Gatunku tego, pospolitego u nas na południowym wschodzie (np. okolice Przemyśla, Jarosław), nie zbierałem nigdzie dalej na zachód, ani też nie widziałem go w zbiorach z innych części kraju. Na Wyżynie Małopolskiej jest prawdopodobnie szeroko rozmieszczony i żyje tu, podobnie jak pod Przemyślem, przy drogach, na zboczach itp. Marchocice, 14 VI 1952 r., 3 okazy, Swoszowice k. Skalbmierza, 30 V 1953 r., kilka okazów, Grabowiec, 26 V 1953 r., 1 okaz leg. W. Szymczakowski.

Ph. contemptus Stev. Znany był u nas tylko z okolic Sannoka, Przemyśla i Jarosławia. W. Szymczakowski znalazł 26 V 1953 r. w rezerwacie w Grabowcu kilka okazów, co przesuwają daleko na zachód granicę zasięgu tego gatunku. Gatunek pontyjski, nie przekraczający ku zachodowi Siedmiogrodu i Wyżyny Małopolskiej, ku wschodowi rozmieszczony po wschodnią Rosję, Bucharę i Persję.

Leucosomus pedestris (Poda). 1 okaz znalazł S. Adamczewski na polanie „Polichno“ w lesie Dębina, nadleśnictwo

i powiat Pińczów, 13-18 VI 1953 r. Gatunek nowy dla Polski, znany z Europy środkowej i południowej.

Pseudocleonus cinereus (Schrank). Jedyne znane mi okazy z środkowej części kraju pochodzą z wapiennego wzgórza „Biała Góra“ we wsi Uniejów-Rędziny, 4 V 1951 r. 3 okazy, 16 V 1953 r. 4 okazy leg. B. Węglańska.

Caulotrupis aeneopiceus (Boh.). Znany z wysp Azorskich, wybrzeży Francji i Anglii, z Marchii Brandenburskiej, Prus Wschodnich i Korfu. Jedyne okazy, jakie widziałem z Polski, otrzymałem od zmarłego przed wojną M. Sulmy, który je zebrał w Jastkowie k. Lublina. Według jego informacji, chrząszcze wylegały się licznie w suchej gałęzi brzozy.

Smicronyx smrezyńskiego Solari [17]. Gatunek opisany na podstawie okazów z Przemyśla; należy do grupy *S. jungermanniae* (Reich.), od którego jest nieco większy, pokrywy ma krótsze, szersze, silniej sklezione i bardziej zaokrąglone na bokach. Przedplecze jest szersze i również bardziej sklezione. Łuski na pokrywach są dwojakie: jedne wąskie i brunatne, nie zakrywające podłoża, inne znacznie szersze, owalne, białawe, zgrupowane w drobne plamki. Jak zwracałem uwagę autorowi, nowy gatunek jest według wszelkiego prawdopodobieństwa identyczny z gatunkiem podanym przez Horiona [2] z Dolnego Śląska jako *S. nebulosus* Tourn. Prawdziwy *S. nebulosus* Tourn. występuje tylko w Europie południowej. 1 okaz zebrał R. Bielański w Pomiechówku k. Modlina, 20 V 1948 r. (zbiory Inst. Zool. PAN).

Smicronyx coecus (Reich.). Wymieniony w katalogu M. Łomnickiego [6] bez podania bliższych miejscowości; jest bardzo rzadki. Jeden z niewielu okazów znanych mi z Polski zebrał W. Szymczakowski w rezerwacie w Chotlu Czerwonym, 28 V 1953 r. Żyje na kiankach (*Cuscuta* L.), jak wszyscy nasi przedstawiciele rodzaju *Smicronyx* Schönh.

Acalyptus sericeus Gyll. Pen. Gatunek ten podałem poprzednio [16] na podstawie kilku okazów zebranych w Kłaju (Puszcza Niepołomska) przez M. Rybińskiego. Wieloletnie poszukiwania w tej miejscowości na *Salix caprea* L., na której według Penckiego ma żyć, nie dawały rezultatu i dopiero 25 IV 1953 r. znalazłem go masowo na brzegu torfowiska w Puszczy

Niepołomickiej, obok przystanku kolejowego Grodkowice, na *Salix aurita* L. (det. B. P a w ł o w s k i).

Tychius flavicollis Steph. U nas znany dotychczas tylko z wapiennych wzgórz w Pychowicach k. Krakowa. 2 okazy zebraliśmy w Górach Pieprzowych 4 VII 1953 r.

T. kiesewetteri Tourn. (*ciceris* Pen.). Chotel Czerwony, 28 V 1953 r., 1 okaz, Grabowiec, stok południowy, 26 V 1953 r. 4 okazy leg. W. S z y m c z a k o w s k i. Okazy te różnią się nieco od okazów z Podola przedpleczem krótszym, na bokach silniej zaokrąglonym, łuskami cieńszymi (zwłaszcza na pokrywach) i barwą ich bardziej szarawą. Nowe stanowiska wypełniają do pewnego stopnia wielką dysjunkcję, jaka oddzielała zwarty obszar występowania tego gatunku w zachodniej Ukrainie od stanowisk wyspowych wykrytych w Bielinku nad Odrą na początku wojny przez J. Neresheimera i H. Wagnera. Żyje na *Astragalus glycyphyllos* L. i *A. cicer* L.

T. sharpi Tourn. Podany u nas tylko ze Śląska przez Kolbego (Legnica), występuje masowo w rezerwacie stepowym w Chotlu Czerwonym (leg. B. Węglarska, 26 VI 1952 r., 19 VI 1953 r.). Najbliższe stanowiska ku wschodowi znane były z Kasowej Góry w zachodniej Ukrainie.

Sibinia unicolor Fahr. ab. *nigritarsis* Desbr. Gatunek nowy dla Polski. Puszcza Kampinoska, 21 V 1944 r., 1 okaz leg. S. A d a m c z e w s k i (zbiory Inst. Zool. PAN), Chotel Czerwony, 26 VI 1952 r., 19 VI 1953 r. kilka okazów leg. B. Węglarska. Znany z południowej Rosji, Węgier, Turynгии i Brandenburgii.

S. subelliptica Desbr. (*fugax* Fahr.). Znany u nas tylko z bardzo nielicznych stanowisk. Chotel Czerwony, 19 VI 1953 r., 1 okaz leg. B. Węglarska, Góry Pieprzowe, 3 VII 1953 r. kilka okazów zebranych przez W. S z y m c z a k o w s k i e g o i przez autora. Żyje na *Dianthus carthusianorum* L. Rozmieszczony w Europie południowej, zachodniej i środkowej, osiąga u nas granicę wschodnią swego zasięgu, podobnie jak jego roślina żywicielska.

S. femoralis Germ. Gatunek ten znany z Algeru, wschodniej części Europy południowej (we Francji nie notowany) i Rosji południowej, podał już dawno Schilsky z Marchii Bran-

denburskiej, co jednakże Reitter [13] uważał za pomyłkę, z powodu odległości tego stanowiska od zwartego zasięgu gatunku i nieodszukania go w Marchii przez długi szereg lat. Jednakże J. Neresheimer i H. Wagner [8] odnaleźli go w r. 1942 na kserotermicznych zboczach w Siekierkach, pow. Chojna nad Odrą, na *Silene otites* L., na której wywołuje wyrośle. Miejscowość ta znajduje się na naszym terytorium. Podany poza tym przez S. Tenenbama [18] z Zamojszczyzny, co jednakże wymaga sprawdzenia.

S. vittata Germ. U nas bardzo rzadki, widziałem tylko pojedyncze okazy w różnych zbiorach. W. Szymczakowski odnalazł go w Górach Pieprzowych, gdzie również zebrałem kilkanaście okazów 3 i 4 VII 1953 r. na *Dianthus carthusianorum* L. W upalnych godzinach południowych owady były dużo liczniejsze aniżeli wieczorem, na odwrót jak u *S. subelliptica* Desbr.

A. Hoffmann wyraził przypuszczenie, że *S. indigena* Desbr., występująca tylko we Francji, jest jedynie odmianą *S. vittata* Germ. Porównanie kilkunastu okazów naszych z francuskimi wykazało, że *S. indigena* Desbr. ma jedynie nieco większe rozmiary i łuski na pokrywach zarówno brunatne, jak i białe, nieco szersze aniżeli u naszych okazów. Ponieważ cechy te są jednak indywidualnie zmienne i u niektórych naszych okazów są wykształcone tak samo jak u okazów francuskich, a żadnych innych cech wyróżniających nie mogłem wynaleźć, sądzę, że *S. indigena* Desbr. nie zasługuje na wyodrębnienie jako odmiana i powinna być uważana za synonim *S. vittata* Germ.

S. tibialis Gyll. Podana u nas tylko z okolic Krakowa. J. Neresheimer i H. Wagner zebrali liczne okazy wraz z *S. femoralis* Germ. w Siekierkach nad Odrą na *Silene tatarica* Pers. i *S. otites* L. W. Szymczakowski znalazł 2 okazy w Grabowcu, 26 V 1953 r. *S. tibialis* Gyll. jest bardzo podobna do *S. viscaria* L. rozmiarami, kształtem i barwą owłosienia, ale różni się wyraźnie czerwobrunatnymi goleniami (u *S. viscaria* L. czarne) oraz ryjkiem, który jest owłosiony tylko u podstawy, a w pozostałej części nagi i lśniący. Poprzednio już napisałem [15], że *S. guillebeau* Desbr. znana ze Szwajcarii (Wallis) i ze stanowisk kserotermicznych w departamencie Seine-

et-Oise we Francji (Saclas, Bouray), jest prawdopodobnie synonimem *S. tibialis* Gyll. Z Francji mam kilka okazów zebranych w Saclas i oznaczonych przez L. Bedela. Dokładne porównanie tych okazów i ich narządów kopulacyjnych z *S. tibialis* Gyll. z Polski wykazało brak jakichkolwiek różnic istotnych, tak że *S. guillebeaui* Desbr. jest niewątpliwie synonimem *S. tibialis* Gyll. Do ostatecznego rozstrzygnięcia tego zagadnienia trzeba by jeszcze zbadać typy obu gatunków, co chwilowo nie jest możliwe. *S. tibialis* Gyll. jest gatunkiem oligofagicznym; żeruje poza podanymi roślinami również na *Alsine* (*Minuartia*) *setacea* Hayek.

Anthonomus rubripes Gyll. W katalogu Łomnickiego podany jest tylko z Krakowa. Istotnie jedynymi okazami znanymi mi z Polski były 3 okazy zebrane przez M. Rybińskiego na Dębnikach (Krzemionki) w Krakowie. W czasie wojny zebrałem kilka okazów na wapiennym zboczu o południowej ekspozycji w Pychowicach k. Krakowa (nieдалeko Dębni), czerpakiem (9 VI 1942 r. 1 okaz, 13 V 1943 r. 1 okaz niezupełnie wybarwiony, 29 V 1945 3 okazy niezupełnie wybarwione). Rośliny żywicielskiej nie udało mi się wykryć, staranne przeszukiwanie krzaków *Rosa* L., *Crataegus* L. i *Prunus spinosa* L. rosnących w pobliżu nie dało rezultatu. Wzgórza wapienne pod Krakowem pozostają zatem nadal jedynym stanowiskiem tego gatunku u nas. *A. rubripes* Gyll. znany jest z Turynii, Frankonii, Austrii, Węgier, Rumunii, Krymu i Turcji.

A. undulatus Gyll. Gatunek bardzo rzadki, podany z Polski tylko z kilku miejsc, nieznanym takim znawcom ryjkowców, jak L. Bedel i E. Reitter. 1 okaz zebrałem czerpakiem przy drodze leśnej w Ustrzykach Górnych w Bieszczadach, 8 VII 1952 r. Jako roślina żywicielska podawana jest *Prunus padus* L., ale A. Hoffmann zbierał go na *Crataegus oxyacantha* L.

Pissodes scabricollis Mill. 1 okaz tego gatunku występującego tylko w wyższych górach wschodniej części Europy środkowej zebrałem w Zabierzowie k. Krakowa, 1 VI 1951 r., na świerku, w lesie przy Skale Kmity.

Magdalis linearis Gyll. — reprezentowany jest we wszystkich zbiorach krajowych tylko przez pojedyncze egzemplarze z powodu swej rzadkości. W r. 1951 pojawił się w dużej ilości

w kilkunastoletnim zagajniku sosnowym w Podkamyczu k. Ba-lic pod Krakowem, z końcem czerwca i z początkiem lipca (leg. B. Węglarska i A. Leńkowa). W następnym roku otrzymałem go z różnych miejscowości na Podkarpaciu (Kalwaria Zebrzydowska, 5 VI, Kamyk k. Gdowa, 10 VI, Wieliczka, przedmieście Grabówki, 16 VI, leg. B. Węglarska) oraz znalazłem go w Jarosławcu, pow. Sławno (Pomorze), 19 VII 1952 r.; rzadki ten gatunek pojawił się zatem nagle w dużej ilości na znacznych obszarach. Żyje monofagicznie na sośnie.

M. weisei Schreiner. W zbiorach Instytutu Zoologicznego PAN w Krakowie znajdują się 2 okazy oznaczone tak przez M. Rybińskiego, a zebrane w Ogrodzie Botanicznym U.J. Staranne przestudiowanie tych okazów dokładnie odpowiadających diagnozie oryginalnej oraz samej diagnozy [14] skłania mnie do poglądu, że *M. weisei* Schreiner nie jest odrębnym gatunkiem i że nazwą tą oznaczył autor duże okazy *M. duplicata* Germ. Podane przez autora cechy odróżniające *M. weisei* Schreiner: dużo gęstsze punktowanie ryjka, wyraźniejsze punktowanie ciemienia, długość pierwszego członka biczyka, silniejsze podniesienie przedniego brzegu pokryw, podwójne rzędy punktów na zagonikach, zwłaszcza nieparzystych, i silniejszy ząb na udach, są u *M. duplicata* Germ. bardzo zmienne i ich natężenie u obu okazów oznaczonych jako *M. weisei* Schreiner przez Rybińskiego mieści się zupełnie w granicach zmienności indywidualnej *M. duplicata* Germ. Reitter [13] umieścił *M. weisei* Schreiner obok *M. violacea* L. na fałszywym miejscu, a cechy odróżniające, szczególnie przez niego podkreślone, pozostają w jaskrawej sprzeczności z diagnozą autora: „Besonders ist der Vorderrand der Flügeldecken ganz erheblich stärker aufgeworfen“, a u Reittera: „Flügeldecken ohne aufgebogenen Basalrand“. W każdym razie ostateczne wyjaśnienie tego zagadnienia będzie możliwe dopiero po zbadaniu typów. Przedstawiony tutaj pogląd tłumaczyłby wielką rzadkość *M. weisei* Schreiner nawet w największych zbiorach.

M. striatula Desbr. Podana w katalogu Łomnickiego bez bliższej miejscowości. Według Hubenthala [3] (cyt. za Horionem [2]) jest tylko formą karłowatą *M. duplicata* Germ., która mogłaby być uważana najwyżej za aberrację.

Liparus coronatus (Goeze). W południowej Polsce bardzo rzadki. 1 okaz zebrał M. Łomnicki na Panieńskich Skałach pod Krakowem około r. 1865, drugi znalazł W. Szymczakowski w Klonowie k. Miechowa (16 VI 1953 r.), w wozie lessowym.

L. transsylvanicus Petri. Wśród zbiorów Instytutu Badawczego Leśnictwa przysłanych mi do oznaczenia przez S. Kapuścińskiego znajdował się 1 okaz zebrany w jesieni 1952 r. w nadleśnictwie Ruda Różaniecka, pow. Lubaczów, woj. rzeszowskie. Nowy dla Polski, znany z Ukrainy zachodniej, Siedmiogrodu i Bałkanów.

Ceuthorrhynchus cakilis (Hansen). Opisany z Danii jako odrębny gatunek, jest niewątpliwie tylko biologiczną, halobiotyczną rasą *C. floralis* Payk., występującą na wybrzeżach Morza Północnego i Bałtyku na *Cakile maritima* Scop. i *Crambe maritima* L. Od formy typowej rasa ta różni się tylko większymi wymiarami (1,8-2,2 mm) i owłosieniem zagoników pokryw ustawionym w nieregularne 2-4 rzędy. *C. floralis* v. *cakilis* (Hansen) zbierałem w Gdyni, w sierpniu 1921 r. (2 okazy), w Górkach Wschodnich k. Gdańska 26 VII 1949 r. (1 okaz), na wydmie nadmorskiej przy korzeniach roślin żywicielskich.

C. dimidiatus Friv. 1 okaz zebrała B. Węglarska w Chotlu Czerwonym na polu obok rezerwatu na *Nonnea pulla* (L.) DC.; R. Kuntze i J. Noskiewicz potwierdzili poprzednie obserwacje K. Peneckiego [9], według których gatunek ten za dnia trzyma się na ziemi obok lodygi i wspina się na roślinę dopiero pod wieczór albo po deszczu. Nowy dla Polski; gatunek pontyjski, rozmieszczony od Austrii i południowych Moraw po południową Rosję.

C. ornatus Gyll. Żyje monofagicznie na *Cerintho minor* L. i jest u nas ograniczony wraz z rośliną żywicielską tylko do południowej części kraju, jednakże — jak się wydaje — nie ma tutaj zwartego zasięgu. Zbierałem go licznie w okolicach Miechowa (Uniejów-Rędziny, Kalina-Rędziny, Lisiniec), w końcu maja i w czerwcu 1950-1953 r. oraz w dolinie Popradu (Rytro, maj 1938, 1950 r.), natomiast mimo wieloletnich poszukiwań nie znalazłem go w dolinie Wisły.

C. larvatus Schltze. Żyje na *Pulmonaria officinalis* L.,

P. mollissima Kern. i prawdopodobnie na innych gatunkach tego rodzaju. W okolicach Krakowa rzadki, spotyka się go częściej na Pogórzu Karpackim (Siercza k. Wieliczki, w starym parku dworskim, 23 V 1943 r., 30 V 1943 r., 31 V 1944 r., 10 V 1945 r., Radziszów k. Skawiny, 10 VI 1953 r.), aniżeli na terenach wapiennych Jury Krakowskiej (tylko 1 okaz, Bielany 25 V 1942 r.).

C. hungaricus Bris. Podobnie jak *C. ornatus* Gyll. żyje tylko na *Cerintho minor* L. Uniejów-Rędziny, 21 V 1950 r., 16 VI 1950 r., 18 i 24 V 1951 r., Lisiniec, 9 VI 1951 r., Klonów, 9 VI 1951 r., Sielec k. Skalbmierza, 30 V 1953 r. Jak widać z powyższego, gatunek ten nie jest rzadki w okolicach Miechowa. Nowy dla Polski; znany z Austrii, Węgier, Ukrainy zachodniej i Bukowiny.

C. moelleri Thoms. U nas bardzo rzadki, prawdopodobnie ograniczony głównie do Karpat. Kilka okazów zebrał S. Tenenbaum w Pieninach, 1 okaz R. Kuntze w Czorsztynie, w lipcu 1934 r. 1 okaz znalazłem w Ustrzykach Górnych w Bieszczadach, 8 VII 1953 r., prawdopodobnie na *Hieracium Tourn.*

C. pilosellus Gyll. Uniejów-Rędziny, 3 VIII 1952 r., 1 okaz niezupełnie wybarwiony, zebrany na ziemi na łące na Białej Górze, Chotel Czerwony, 19 VI 1953 r. 1 okaz zebrała B. Węglarska czerpakiem w rezerwacie stepowym. Nowy dla Polski; znany z Europy zachodniej, Prus, Węgier, Bałkanów i Turcji.

C. wagneri Smrecz. Opisany przeze mnie z okolic Krakowa, został odnaleziony w okolicach Budapesztu (Hajóss) i Wiednia (koło Mödling, 18 IX 1940 r. 1 okaz leg. H. Franz, cyt. za Wagnerem [19]). Drugie stanowisko polskie wykrył W. Szymczakowski w Grabowcu (rezerwat), 26 V 1953 r. 1 okaz. Żyje na *Alyssum calycinum* L.

C. faeculentus Gyll. Kalina-Rędziny, 12 VI 1951 r., 2 okazy, Swoszowice k. Skalbmierza, 30 V 1953 r., 1 okaz, Marchocice, 19 VI 1953 r., 1 okaz. Ponadto w zbiorach Instytutu Zoologicznego PAN znajdują się okazy z następujących miejscowości: Owczary k. Buska-Zdroju, leg. R. Bielański, 1 okaz, Bogucice k. Pińczowa, leg. B. Burakowski, 3 okazy. Gatunek ten

jest zatem dość rozpowszechniony na Wyżynie Małopolskiej, ale jego biologia jest zupełnie nieznaną. Nowy dla Polski, rozmieszczony od Francji przez Bałkany, Kaukaz i Syberię po Kraj Ussuryjski.

C. plumbeus Bris. Gatunek ograniczony wyłącznie do Niemiec i Polski (1 okaz znalazł S. T e n e n b a u m w Podkowie Leśnej pod Warszawą). 2 okazy zebrałem czerpakiem w Umianowicach, pow. Jędrzejów, 8 VII 1951 r. przy torze kolejki na południe od stacji. H. W a g n e r był jedynym entomologiem, który gatunek ten zebrał w okolicach Berlina w większej ilości. Według niego żyje on monofagicznie na *Erysimum cheiranthoides* L. i wywołuje wyrośle na korzeniach, w których rozwijają się i przepoczwarzają larwy. Ma on pojawiać się na glebach lekkich i unikać gruntów cięższych. Moje okazy zebrałem na gruncie wapnistym. Poza Marchią gatunek ten został znaleziony na Pomorzu koło Uckermünde.

C. canaliculatus Bris. Granica północno-zachodnia jego zasięgu przechodzi przez Polskę, mniej więcej linią dolnej i środkowej Wisły. W Górkach Wschodnich k. Gdańska zebrałem na *Berteroa incana* DC., 30 VII 1949 r. 2 okazy, 6 VIII i 9 VIII 1949 r. po 1 okazie. Gatunek ten nie był nigdy poprzednio notowany z okolic Gdańska, które od dawna były przedmiotem badań tamtejszych entomologów.

Poophagus hopffgarteni Tourn. Podany u nas na podstawie 1 okazu zebranego w Pomiechówku przez A. B a r t o s z y ń s k i e g o [1]. Dalsze okazy zebrałem tamże, na brzegach małych mokradeł nad Bugiem, 21 V 1949 r. i 10 VIII 1950 r. Gatunek występujący lokalnie, głównie nad wielkimi rzekami, na niżu Europy środkowej i wschodniej; żyje na *Roripa (Nasturtium) amphibia* R.Br.

Nanophyes circumscriptus Aubé. Bardzo rzadki, podany ze Śląska i Prus Wschodnich. 1 okaz zebrał w Grajewie, 19 VIII 1946 r., R. B i e l a w s k i.

Gymnetron pirazzolii Stierl. Podany był u nas tylko z Dolnego Śląska. 2 okazy niezupełnie wybarwione znalazłem w Pomiechówku k. Modlina, 10 VIII 1950 r. na *Plantago arenaria* W.K.

G. ictericum Gyll. Żyje monofagicznie na tej samej roślinie

co poprzedni. Podany był u nas z Dolnego Śląska oraz z okolic Warszawy (Urle) przez S. T e n e n b a u m a. Zebrałem liczne okazy w Pomiechówku, 10 VIII 1950 r. i w Zegrzu, 11 VIII 1950 r., a poza tym wykryłem ten gatunek w Jęzorze k. Myśłowic, 7 VIII 1951 r. i 1 VIII 1952 r. Wylega się z końcem lipca.

G. bipustulatum (Rossi). W katalogu Łomnickiego podany tylko z Krakowa, ab. *fuliginosum* Rosenh. ze Śląska; jest w Polsce szeroko rozmieszczony. S. T e n e n b a u m podał go z Wielkopolski, okolic Częstochowy i Warszawy; widziałem okazy z Jastkowa k. Lublina i Kalwarii Zebrzydowskiej (leg. M. S u l m a). Żyje na *Scrophularia nodosa* L. i *S. aquatica* L.

Miarus distinctus (Boh.). Znany był u nas tylko z Białowieży, gdzie zbierał go licznie A. G o t t w a l d na *Campanula glomerata* L.; 1 okaz zebrałem czerpakiem w Marchocicach, 19 VI 1953 r., na terenie projektowanego rezerwatu.

M. micros (Germ.). Zamieszkuje Alger, południowo-zachodnią, zachodnią i środkową Europę, u nas osiąga wschodnią granicę swego zasięgu. Pospolity na wydmach nadmorskich w okolicy Gdańska (Górki Wschodnie, 26 VII 1949 r., 12 VIII 1949 r.), bardzo rzadki w środkowej Polsce (1 okaz zebrał A. B a r t o s z y ń s k i [1] w Pomiechówku), natomiast w południowej Polsce mimo wieloletnich poszukiwań na pospolitej tutaj roślinie żywicielskiej nie zdołałem go odszukać. Żyje monofagicznie na *Jasione montana* L.; przedstawia rzadki wśród naszych ryjkowców element subatlantycki.

Cionus nigritarsis Reitt. U nas był zbierany tylko w Pieniach i przylegających bezpośrednio do nich częściach Karpat. Kilkanaście okazów znalazłem w Rucianem nad jez. Śniardwy, 4 VIII 1949 r. na *Verbascum* L. Występuje głównie w górach środkowej Europy, a poza nimi prawdopodobnie tylko w izolowanych stanowiskach na niżu i na północy (np. w Finlandii).

Rhamphus subaeneus Ill. Gatunek znany z Europy południowej i środkowej, u nas osiągający prawdopodobnie wschodnią granicę zasięgu. Podany na podstawie 1 okazu znalezionej przez A. B a r t o s z y ń s k i e g o k. Modlina, na zboczach o południowej ekspozycji. W. S z y m c z a k o w s k i odszukał go

w Górach Pieprzowych, gdzie zbierałem go licznie 5 VII 1953 r. na dzikich gruszach. Pojawia się zatem u nas na stanowiskach kserotermicznych.

RÉSUMÉ

L'auteur indique les espèces nouvelles pour la faune de Pologne ainsi que les nouvelles stations des espèces rares. En outre il apporte les détails taxonomiques concernant les espèces peu connues.

Les espèces suivantes connues jusqu'ici de stations uniques ou très peu nombreuses ont été trouvées dans de nouvelles localités aux environs de Cracovie, dans la partie méridionale du Haut-Plateau de Petite-Pologne ou dans les réserves de la vallée de Nida: *Nemonyx lepturoides* (F.), *Lasiorrhynchites olivaceus* (Gyll.), *Rhynchites pubescens* (F.), *Rh. aethiops* Bach, *Apion malvae* (F.), *A. rufulum zoufali* Wagn. (race confinée à l'Europe centrale et orientale), *A. intermedium* Epplsh., *Otiorrhynchus fullo* (Schrank), *Peritelus leucogrammus* Germ., *Argoptochus quadrisignatus* (Bach), *Phyllobius brevis* Gyll. (*sulcirostris* Boh.), *Ph. contemptus* Stev., *Pseudocleonus cinereus* (Schrank), *Caulotrupsis aeneopiceus* (Boh.), *Smicronyx coecus* (Reich.), *Acalyptus sericeus* Gyll. Pen., *Tychius flavicollis* Steph., *T. kiesenwetteri* Tourn. (*ciceris* Pen.), *T. sharpi* Tourn., *Sibinia subelliptica* Desbr. (*fugax* Fahr.), *S. femoralis* Germ., *Anthonomus rubripes* Gyll. (connu seulement de coteaux calcaires aux environs de Cracovie), *A. undulatus* Gyll., *Pissodes scabricollis* Mill., *Magdalis linearis* Gyll., *Liparus coronatus* (Goeze), *Ceuthorrhynchus ornatus* Gyll., *C. larvatus* Schltze, *C. moelleri* Thoms., *C. wagneri* Smrecz., *C. plumbeus* Bris., *C. canaliculatus* Bris., *Poophagus hopffgarteni* Tourn., *Nanophyes circumscriptus* Aubé, *Gymnetron pirazzolii* Stierl., *G. ictericum* Gyll., *G. bipustulatum* (Rossi), *Miarus distinctus* (Boh.), *M. micros* (Germ.) (atteint dans la Pologne la limite d'est de son aire de dispersion), *Cionus nigritarsis* Reitt., *Rhamphus subaeneus* Ill.

Les espèces suivantes sont nouvelles pour la faune de Pologne: *Apion punctirostre* Gyll., *Otiorrhynchus velutinus* Germ.,

Mylacus globulus (Boh.), *Leucosomus pedestris* (Poda), *Sibinia unicolor* Fahr. ab. *nigritarsis* Desbr., *Liparus transsylvanicus* Petri, *Ceuthorrhynchus dimidiatus* Friv., *C. hungaricus* Bris., *C. pilosellus* Gyll., *C. faeculentus* Gyll.

En outre l'auteur indique: *Apion ononiphagum* Schatzm. commun au versant nord de Gorce (Carpathes centrales) où il vit sur *Ononis hircina* Jacq. de mi-août à mi-septembre; aussi dans les Góry Pieprzowe près de Sandomierz, 1 expl. 4 VII 1953. Décrit en 1922 d'Italie septentrionale, très peu connu, probablement à cause de la grande ressemblance à *l'Apion pubescens* Kirby. Il en diffère par les caractères suivants: front moins impressionné à la base du rostre, de sorte que le bord supérieur de l'oeil ne dépasse pas le front lorsqu'on regarde de côté, comme chez *A. pubescens* Kirby. Le rostre un peu plus long chez les deux sexes, plus courbé, surtout chez la femelle, la différence de sa longueur dans les deux sexes un peu plus grande. Lorsqu'on regarde de côté, on remarque dans la partie terminale du rostre un petit renflement bien net. Prothorax plus étroit, son bord antérieur en arc (tronqué chez *A. pubescens* Kirby), plus convexe longitudinalement. Les épaules moins accusées, les élytres postérieurement nettement plus allongés. Pénis bien différent, vu de côté régulièrement courbé, la partie terminale légèrement recourbée, l'apex vu du haut très obtusément arrondi, presque tronqué. Chez *A. pubescens* Kirby pénis — vu de côté — montre la partie terminale coudée environ à 90° par rapport à la partie basale, sans recourbure; l'apex vu du haut se rétrécit visiblement et en conséquence semble beaucoup plus allongé. Ces différences ne sont visibles qu'à un grossissement 75-100 fois. Les deux espèces diffèrent aussi par la biologie: *A. pubescens* Kirby vit sur diverses espèces de *Trifolium* L., *A. ononiphagum* Schatzm. exclusivement sur *Ononis spinosa* L. (décrit comme vivant sur cette plante) et *O. hircina* Jacq.

J'ai pu comparer mes exemplaires à six spécimens d'*A. ononiphagum* Schatzm. déterminés par F. Solari, provenant de Gênes. Les exemplaires d'Italie sont un peu plus petits que les nôtres, ils ont le rostre un peu plus court chez les deux sexes ainsi que la pilosité un peu plus dense, mais sont certainement spécifiquement identiques.

A ma connaissance, *A. ononiphagum* Schatzm. n'a pas été retrouvé jusqu'ici dans les vastes territoires qui séparent les stations italiennes de celles de la Pologne, de sorte qu'il est impossible de déterminer la répartition géographique de cette espèce. La station dans les Góry Pieprzowe est très xérothermique, tandis que les stations dans les Gorce sont humides et fraîches.

Apion detritum rumaniacum Wagn. H. Wagner a décrit *A. rumaniacum* en 1910 d'après les exemplaires de Roumanie comme espèce distincte, mais plus tard il a changé d'opinion sur sa valeur taxonomique. En 1931 il a déterminé mes exemplaires de Podolie que je tenais pour *detritum* Rey, comme *detritum* ssp. *catenulatum* Wagn., bien que dans le Catalogue de Winkler [21], où le genre *Apion* a été rédigé par lui, *catenulatum* Wagn. est indiqué comme variété de *rumaniacum* Wagn. Wagner publie [7] en 1935 la découverte d'un *Apion* Hbst. de la parenté de *detritum* Rey aux environs de Berlin et il écrit... „Im Balkangebiet findet sich eine dem *detritum* äusserst nahestehende Art, *rumaniacum* Wagn., deren östliche Rasse, sbsp. *catenulatum* Wagn., nordwärts bis Polen vordringt. Diese Rasse nähert sich wieder stark dem typischen *detritum* Rey, unterscheidet sich aber von ihm... An Hand eines reicheren Materials wäre die Möglichkeit gegeben, festzustellen, ob das märkische *detritum* eine neue Rasse darstellt, die dann ein Bindeglied zwischen *detritum* und *rumaniacum* — *catenulatum* bilden würde. Damit würde *rumaniacum* seine Artrechte einbüßen und als östliche bis südöstliche europäische Rasse des *detritum* aufgefasst werden müssen“... Après avoir trouvé en 1939, 1941 et 1942 un plus grand nombre d'exemplaires de Marche Brandenburg, Wagner les a publiés [8] comme *Apion rumaniacum* Wagn., nouveau pour la Marche. Dans la description qu'il en donne, il ne mentionne guère ses opinions antérieures sur cette forme et la compare principalement à *Apion stolidum* Germ.

La comparaison de mes exemplaires déterminés par Wagner comme ssp. *catenulatum* Wagn. et appartenants par conséquence à *A. rumaniacum* Wagn., aux spécimens d'*A. detritum* Rey de France (départ. Gironde, lég. G. Tempère), m'a convaincu qu'ils sont spécifiquement identiques. Les exemplaires français sont un peu plus petits, les poils du dessus du

corps sont un peu plus étroits et grisâtres, tandis que les poils sur le prothorax et les élytres sont plus larges et plus blanchâtres chez les exempl. de Pologne. Il me semble donc qu'il faut, conformément à l'opinion de Wagner de 1935, citée plus haut, considérer *A. rumaniacum* Wagn. comme race orientale d'*A. detritum* Rey et *ssp. catenulatum* Wagn. comme son synonyme. Cette race n'est pas trop tranchée et tout spécialement la catenulation des stries des élytres si soulignée par Wagner est à peu près identique chez les spécimens de France et de Pologne.

Wagner a élevé ses exemplaires des capitules d'*Anthemis tinctoria* L. ou il les a trouvés sur *Matricaria inodora* L.; j'ai pris les miens sur *Chrysanthemum* L. *A. rumaniacum* Wagn. est assez répandu dans la plaine basse de Pologne et dans le Haut-Plateau de Petite-Pologne.

Smicronyx smreczyńskii F. Solari [17]. Décrit sur les exempl. provenant de Przemyśl (sud-est de la Pologne); semblable à *S. jungermanniae* (Reich.), dont il diffère par ses dimensions un peu plus grandes, par les élytres plus courts, plus larges, plus arrondis sur les côtés et plus convexes, par le prothorax plus large et plus convexe. Les squamules des élytres de deux sortes, les unes étroites et brunâtres, ne recouvrant pas le tégument, les autres beaucoup plus larges, ovalaires, nacrées, formant de petites taches. Selon toute probabilité *S. smreczyńskii* Solari est identique à l'espèce mentionnée par Horion [2] de Basse Silésie comme *S. nebulosus* Tourn. Le vrai *nebulosus* Tourn. est connu en réalité seulement de l'Europe méridionale. Un exempl. de *S. smreczyńskii* Solari a été trouvé aux environs de Varsovie (Pomiechówek).

Sibinia vittata Germ. Très rare en Pologne, j'ai trouvé une quinzaine d'expl. dans les Góry Pieprzowe, sur une pente xérotthermique sur *Dianthus carthusianorum* L. D'après A. Hoffman *S. indigena* Desbr., spéciale à la France, doit être considérée comme variété de *S. vittata* Germ. La comparaison d'exemplaires de Pologne et de France (*S. indigena* Desbr., dép. Gironde, leg. G. Tempère) m'a convaincu, qu'ils ne diffèrent spécifiquement ni racialement, et en conséquence, *S. indigena* Desbr. ne représente qu'un synonyme de *S. vittata* Germ.

S. tibialis Gyll. J'ai signalé déjà [15] que *Sibinia guillebeaui* Desbr. connue en Suisse et des stations xérothermiques (Saclas, Bouray) de départ. Seine-et-Oise, n'est probablement qu'un synonyme de *S. tibialis* Gyll. L'étude d'organes copulateurs de quelques exempl. de *S. guillebeaui* Desbr. provenant de Saclas et déterminés par L. Bedel a montré qu'ils sont identiques à ceux de *S. tibialis* Gyll. de Pologne. On doit alors considérer *S. guillebeaui* Desbr. comme synonyme de *S. tibialis* Gyll., mais en tout cas il serait nécessaire d'étudier les types.

Magdalis weisei Schreiner. L'étude des deux exemplaires de Cracovie correspondants bien à la description originale ainsi que de la diagnose elle-même [14] m'a convaincu que *M. weisei* Schreiner n'est pas une espèce différente et que l'auteur a donné ce nom aux grands exemplaires de *M. duplicata* Germ. Les caractères qui d'après l'auteur distinguent *M. weisei* Schreiner: la ponctuation du rostre beaucoup plus dense, la ponctuation du vertex plus prononcée, la longueur du premier article du funicule, élévation de la base des élytres, doubles rangées de points sur les interstries spécialement impaires et la dent des fémurs plus forte, sont très variables chez *M. duplicata* Germ. et leur développement chez les deux exemplaires déterminés comme *M. weisei* Schreiner ne dépasse pas les limites de la variabilité individuelle de *M. duplicata* Germ. Reitter [13] a assigné à *M. weisei* Schreiner une place tout à fait fautive, près de *M. violacea* L. et les caractères nommés par lui sont en contradiction évidente avec la diagnose de l'auteur. Ce dernier a écrit: „Besonders ist der Vorderrand der Flügeldecken ganz erheblich stärker aufgeworfen“ et Reitter: „Flügeldecken ohne aufgebogenen Basalrand“. La solution définitive de ce problème deviendra possible par l'étude des types. L'opinion émise plus haut expliquerait la rareté de *M. weisei* Schreiner même dans les collections très grandes.

M. striatula Desbr. mentionnée de Pologne dans le catalogue de Łomnicki [6] n'est, d'après Hubenthal [3] (cité d'après Horion [2]), qu'une forme naine de *M. duplicata* Germ.

Ceuthorrhynchus cakilis (Hansen). Provenant et décrit du Danemark comme espèce distincte, représente sans doute seu-

lement une race biologique, halobiotique de *C. floralis* Payk., vivante sur le littoral de la Mer du Nord et de la Baltique sur *Cakile maritima* Scop. et *Crambe maritima* L. Elle diffère de la forme typique par les dimensions plus grandes (1,8-2,2 mm) et la pilosité des interstries des élytres disposée sur 2-4 rangs irréguliers. J'ai trouvé *C. floralis* v. *cakilis* (Hansen) aux environs de Gdańsk dans les dunes du littoral.

PIŚMIENNICTWO — BIBLIOGRAPHIE

- [1] Bartoszyński, A., Przyczynek do fauny biegaczowatych (*Carabidae*) i ryjkowców (*Curculionidae*) Mazowska, Pol. Pismo Entom., Lwów, 14-15, 1935-1936.
- [2] Horion, A., Nachtrag zu Fauna Germanica, Die Käfer des deutschen Reiches, von Edmund Reitter, Krefeld 1935.
- [3] Hubenthal, Entom. Blätter, Krefeld, 12, 1916 (p. 69).
- [4] Junk, W., Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus, pars 137, Csiki E., *Curculionidae*: Subfam. *Hyperinae*, Berlin 1934
- [5] Kuntze, R., Noskiewicz, J., Zarys zoogeografii polskiego Podola, Prace naukowe, Wydawn. Tow. Nauk. we Lwowie, Dz. II, t. IV, Lwów 1938.
- [6] Łomnicki, M., Wykaz chrząszczów czyli Tegopokrywych (*Coleoptera*) ziem polskich (Catalogus coleopterorum Poloniae), Kosmos, Lwów, 38, 1913.
- [7] Neresheimer, J., Wagner, H., Beiträge zur Coleopterenfauna der Mark Brandenburg, XVI, Entom. Blätter, Krefeld, 31, 1935.
- [8] Neresheimer, J., Wagner, H., Beiträge zur Coleopterenfauna der Mark Brandenburg, XIX, Ibid., 38, 1942.
- [9] Penecke, K. A., Die Curculioniden- (Rüsselkäfer-) Fauna der Bucovina, Buletinul Facultatii de Stiinte din Cernauti, Cernauti, 2, 1928.
- [10] Petri, K., Monographie des Curculioniden-Tribus *Hyperini*. Herausgegeben vom Siebenbürg. Verein f. Naturwiss. zu Hermannstadt, Berlin 1901.
- [11] Petri, K., Bestimmungstabelle der mir bekannt gewordenen Arten der Gattung *Lixus* Fab. aus Europa und den angrenzenden Gebieten. Wiener Ent. Zeit., Wien, 1904, 1905.
- [12] Petri, K., Siebenbürgens Käferfauna auf Grund ihrer Erforschung bis zum Jahre 1911. Herausgegeben vom Siebenbürg. Verein f. Naturwiss. zu Hermannstadt, Hermannstadt 1912.
- [13] Reitter, E., Fauna Germanica, Die Käfer des deutschen Reiches, V, Stuttgart 1916.
- [14] Schreiner, *Magdalis weisei* Schreiner, neue deutsche Art. Deutsche Ent. Zeitschr., Berlin, 26, 1882.

- [15] Smreczyński, S., Uwagi o krajowych ryjkowcach II, Pol. Pismo Entom., Lwów, 12, 1933.
- [16] Smreczyński, S., Przyczynek do fauny ryjkowców (*Curculionidae*, Col.) Polski, Ibid., 14-15, 1935-36.
- [17] Solari, F., Quattro nuovi *Smicronyx* europei e note critiche su alcune altre specie del genere (Col. Curc.), Mem. d. Soc. Entom. Italiana, Genova, 31, 1952.
- [18] Tenenbaum, S., Przybytki do fauny chrząszczów Polski od r. 1913, Rozpr. i Wiad. z Muzeum im. Dzieduszyckich, Lwów, 7-8, 1921/1922.
- [19] Wagner, H., Aus der Praxis des Käfersammlers, XLI, Über das Sammeln von Ceuthorrhynchinen, Kol. Rundschau, Wien, 28, 1942 (1943).
- [20] Wagner, H., Neresheimer, J., Entom. Mitteil., 10, 1921 (p. 8).
- [21] Winkler, A., Catalogus Coleopterorum regionis palaearticae II, Wien 1927-1932.